

Nr 17.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med anhållan om riksdagens yttrande rörande ett å den internationella arbetsorganisationens konferens i Genève år 1921 antaget förslag till konvention angående minimiålder för eldare och kollämpare ombord å fartyg; given Stockholms slott den 9 januari 1925.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, anhålla om riksdagens yttrande rörande ett i nämnda protokoll omförmält, å den internationella arbetsorganisationens konferens i Genève år 1921 antaget förslag till konvention angående minimiålder för eldare och kollämpare ombord å fartyg.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 januari 1925.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden THORSSON, SANDLER, NOTHIN, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena samt cheferna för justitie- och handelsdepartementen anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller:

Genom proposition (nr 198) till 1923 års riksdag anhöll Kungl. Maj:t om riksdagens yttrande rörande vissa å den internationella arbetsorganisationens konferens i Genève år 1921 fattade beslut. Bland de riksdagen sålunda underställda besluten var ett förslag till konvention angående minimiålder

för eldare och kollämpare ombord å fartyg. Enligt detta konventionsförslag skulle vid sjöfart till havs unga personer under 18 år icke få användas såsom eldare eller kollämpare. Denna regel skulle dock icke äga tillämpning i vissa fall, nämligen i fråga om dels arbete, vilket utfördes å skol- eller övningsfartyg, för så vitt arbetet vore godkänt och övervakat av offentlig myndighet, dels arbete ombord å fartyg, vars huvudsakliga framdrivningsmedel vore annat än ånga, och dels arbete i vissa fall ombord å fartyg, som uteslutande trafikerade Indiens eller Japans kuster. Därjämte skulle, därest det i viss hamn icke finnes tillgång till eldare eller kollämpare av minst 18 års ålder, få, om så vore nödvändigt, i sådan tjänst användas personer under 18 men över 16 år, dock att i dylikt fall två sådana ynglingar skulle anställas i stället för en eldare eller kollämpare. Ratifikation av konventionen skulle vara bindande, intill dess elva år gått från det konventionen först trädde i kraft, d. v. s. från det att två staters ratifikationer inregistrerats. Beträffande det närmare innehållet av konventionsförslaget tillåter jag mig att hänvisa till konventionstexten, som i svensk översättning torde få såsom bilaga fogas vid statsrådsprotokollet för denna dag. De engelska och franska originaltexterna finnas bilagda omförmälda proposition nr 198 vid 1923 års riksdag, och torde jag alltså beträffande dessa texter kunna hänvisa till sagda proposition.

Vid behandlingen av detta konventionsförslag vid 1923 års riksdag stannade riksdagens kamrar i olika beslut. Andra kammaren biföll den av andra lagutskottet, som behandlat ärendet, gjorda hemställan, att riksdagen måtte meddela, att riksdagen för sin del icke haft något att erinra mot av chefen för socialdepartementet vid ärendets föredragning i statsrådet den 16 mars 1923 tillstyrkt anslutning från Sveriges sida till konventionen. Första kammaren biföll däremot ett under debatten framställt förslag, att riksdagen på de skäl, som innefattades i en av herr Bror Petréén vid utskottsutlåtandet i frågan fogad reservation, måtte förklara sig ej för det dåvarande kunna tillstyrka ratificering av konventionen. Kamrarnas beslut funnos icke kunna sammanjämkas, vilket riksdagen i skrivelse den 16 maj 1923 (nr 179) anmälde med åberopande av kamrarnas protokoll i frågan.

Jag anhåller nu att få anmäla frågan om nytt inhämtande av riksdagens yttrande rörande omförmälda konventionsförslag.

Förut denna dag har Kungl. Maj:t på hemställan av chefen för justitiedepartementet beslutat genom proposition (nr 15) föreslå riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om ändrad lydelse av 10 och 73 §§ i sjömanslagen den 15 juni 1922 (nr 270). De sålunda föreslagna lagändringarna äro sådana, som erfordras för genomförande i vårt land av bestämmelserna i förevarande konventionsförslag. Vid lagförslagets behandling i statsrådet har chefen för justitiedepartementet utförligt redogjort ej blott för redan nu gällande bestämmelser angående minimiålder för sjöfolk utan även för konventionsförslagets behandling vid 1923 års riksdag samt för den ytterligare utredning, som efter nämnda riksdag verkställts i frågan.

Det torde vid sådant förhållande tillåtas mig att i berörda avseenden hänvisa till det vid nämnda proposition nr 15 till årets riksdag fogade utdraget av statsrådsprotokollet för den 12 december 1924.

Till grund för oförmälda lagförslag angående ändringar i sjömanslagen ligger den uppfattningen, att ifrågavarande konventionsförslag bör av Sverige ratificeras. Till berörda statsrådsprotokoll den 12 december 1924 har chefen för justitiedepartementet utvecklat de omständigheter, vilka numera kunde åberopas gentemot de invändningar, som vid riksdagsbehandlingen år 1923 framställdes mot ratifikation för det dåvarande av konventionsförslaget. Chefen för justitiedepartementet har vidare, efter återgivande av vissa i avgivna utlåtanden framställda erinringar mot förslaget, yttrat, att dessa erinringar icke syntes vara av beskaffenhet att böra verka avgörande.

Jag ansluter mig till vad sålunda anförts och kan alltså även i sistberörda avseenden hänvisa till chefens för justitiedepartementet yttrande. Starka positiva skäl tala enligt min mening för att Sverige bör ansluta sig till konventionen. Det torde nämligen vara ovedersägligt, att eldaryrket är av den ansträngande och hälsovådliga beskaffenhet, att det mindre väl lämpar sig för icke fullvuxna personer. Detta gäller särskilt i fråga om eldartyjänst å fartyg, som gå i vidsträcktare fart och å vilka tjänsten därför i allmänhet är mera ihållande och ansträngningen följaktligen mera kännbar. Ur arbetarskyddssynpunkt måste det alltså enligt min mening anses synnerligen önskvärt, att åtgärder vidtagas för att i sådant avseende förebygga menliga verkningar för de minderåriga. Vad nu anförts torde i väsentligen samma grad gälla om dem, som å ett fartyg hava till arbete att från kolboxarna framskaffa kolet till eldningsrummet, d. v. s. om kollämparna. Ett stöd för anslutning till konventionen torde föreligga i det förhållandet, att bestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med konventionen redan gälla både i Danmark, Finland och Norge.

Enligt förenämnda, denna dag behandlade förslag till lag om ändrad lydelse av 10 och 73 §§ i sjömanslagen må, då fartyg, som huvudsakligen framdrives medelst ånga, nyttjas i annan fart utanför svenskt farvatten än i Öresund eller å Oslofjorden intill Laurvig, i tjänst såsom eldare eller kollämpare å fartyget ej användas den, som icke uppnått aderton års ålder. Från vad sålunda stadgats skall dock Konungen äga för särskilt fall medgiva undantag. I eldartyjänst i andra fall än nyss sagts må, enligt redan gällande regler, ej användas annan än den, som fyllt sexton år. Lagförslaget är avsett att träda i kraft den 1 juli 1925, dock att, utan hinder av bestämmelsen om minst aderton års ålder i vissa fall, den, som vid tiden för lagens ikraftträdande användes i tjänst såsom eldare eller kollämpare, alltjämt skall få användas i sådan tjänst. — Specialmotivering till de särskilda stadgandena i förslaget har lämnats av chefen för justitiedepartementet.

Utöver de sålunda föreslagna ändringarna i sjömanslagen lär icke för konventionsbestämmelsernas genomförande påkallas någon ny eller ändrad lagstiftning av natur att kräva riksdagens medverkan. De för sagda ända-

mål erforderliga åtgärderna av administrativ natur torde inskränka sig till vissa ändringar i gällande formulär till sjömansrulla och motbok för sjöman.

I enlighet med vad jag i det föregående yttrat, anser jag mig böra tillstyrka Sveriges anslutning till det föreliggande konventionsförslaget.

Såsom förut erinrats, kom vid 1923 års riksdag icke något riksdagens yttrande att avgivas över ifrågavarande konventionsförslag, detta i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i frågan, och första kammaren yttrade sig endast i ärendet i dess dåvarande läge. Då på grund av vad sålunda förekommit riksdagens yttrande torde böra ånyo inhämtas rörande förslaget, får jag nu hemställa,

att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avlåta proposition med anhållan om riksdagens yttrande rörande det å den internationella arbetsorganisationens konferens i Genève år 1921 antagna förslaget till konvention angående minimiålder för eldare och kollämpare ombord å fartyg.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Åke Karlholm.

Bilaga.

Förslag till konvention angående minimiålder för äldre och kollämpare ombord å fartyg.

Generalkonferensen av nationernas förbunds internationella arbetsorganisation,

vilken av styrelsen för internationella arbetsbyrån samman kallats till Genève och där samlats den 25 oktober 1921 till sitt tredje sammanträde

samt beslutit antaga vissa förslag angående förbud mot användande av person under aderton år till arbete i kolboxar eller eldrum ombord å fartyg, vilken fråga innefattas i den åttonde punkten på dagordningen för sammanträdet,

ävensom beslutit, att dessa förslag skola taga form av ett förslag till internationell konvention,

antager efterföljande förslag till konvention att ratificeras av internationella arbetsorganisationens medlemmar jämlikt bestämmelserna i del XIII av fördraget i Versailles och motsvarande delar av de övriga fredsfördragen.

§ 1.

Med »fartyg» förstås vid tillämpningen av denna konvention varje i allmän eller enskild ägo varande båt, fartyg eller skepp av vad slag som helst, vilket nyttjas i sjöfart till havs, krigsfartyg likväl undantagna.

§ 2.

Unga personer under aderton år må icke användas såsom äldre eller kollämpare ombord å fartyg.

§ 3.

Bestämmelserna i § 2 skola icke äga tillämpning å:

a) arbete av unga personer, vilket utföres å skol- eller övningsfartyg, för så vitt arbetet är godkänt och övervakas av offentlig myndighet;

b) arbete ombord å fartyg, vars huvudsakliga framdrivningsmedel är annat än ånga;

c) arbete av unga personer om minst sexton år, vilkas fysiska lämplighet därför godkänts genom läkarundersökning och vilka användas ombord å fartyg, uteslutande trafikerande Indiens eller Japans kuster; deras användande skall dock vara underkastat reglerande bestämmelser, utfärdade efter samråd med arbetsgivarnas och arbetarnas i dessa länder mest representativa organisationer.

§ 4.

I fall det befinnes nödvändigt att anställa äldre eller kollämpare i en hamn, där det icke finnes tillgång till sådana arbetare om minst aderton år, må därtill användas personer under aderton men över sexton år; i dylikt fall skola dock två unga personer anställas i stället för en erforderlig äldre eller kollämpare.

§ 5.

För att möjliggöra kontroll över tillämpningen av bestämmelserna i denna konvention skall det åligga varje fartygsbefälhavare att föra ett register eller förteckning i sjömansrullan, upptagande alla ombord sysselsatta personer under aderton år, med angivande av dagen för vars och ens födelse.

§ 6.

Besättningsens anställningsavtal skola innehålla en sammanfattning av bestämmelserna i denna konvention.

§ 7.

De officiella ratifikationerna av denna konvention skola, i enlighet med bestämmelserna i del XIII av fördraget i Versailles och motsvarande delar av de övriga fredsfördragen, delgivas nationernas förbunds generalsekreterare och av honom inregistreras.

§ 8.

Denna konvention träder i kraft, så snart ratifikationerna för två medlemmar av internationella arbetsorganisationen inregistrerats av generalsekreteraren.

Den är bindande allenast för de medlemmar, vilkas ratifikationer inregistrerats hos sekretariatet.

Därefter träder denna konvention i kraft för varje medlem den dag, då dess ratifikation inregistrerats hos sekretariatet.

§ 9.

Så snart ratifikationerna för två medlemmar av internationella arbetsorganisationen inregistrerats hos sekretariatet, skall nationernas förbunds generalsekreterare därom notificera alla medlemmarna av internationella arbetsorganisationen. Han skall likaledes notificera dem inregistreringen av ratifikationer, som senare delgivits honom av andra medlemmar av organisationen.

§ 10.

Under förbehåll med hänsyn till bestämmelserna i § 8 förbinder sig varje medlem, som ratificerar denna konvention, att tillämpa bestämmelserna i §§ 1, 2, 3, 4, 5 och 6 senast den 1 januari 1924 samt att vidtaga erforderliga åtgärder för att göra dem effektiva.

§ 11.

Varje medlem av internationella arbetsorganisationen, som ratificerar denna konvention, förbinder sig att, i enlighet med bestämmelserna i § 421 av fördraget i Versailles och motsvarande paragrafer av de övriga fredsfördragen, tillämpa denna konvention på sina kolonier, besittningar och protektorat.

§ 12.

Varje medlem, som ratificerat denna konvention, kan, sedan tio år förflutit från den tidpunkt, då konventionen först trädde i kraft, uppsäga densamma genom skrivelse, som delgives nationernas förbunds generalsekreterare för inregistrering. Uppsägningen träder icke i kraft förrän ett år, efter det den inregistrerats hos sekretariatet.

§ 13.

Internationella arbetsbyråns styrelse åligger att minst en gång vart tionde år förelägga generalkonferensen en redogörelse för denna konventions tillämpning och taga i övervägande, huruvida det finnes anledning att på konferensens dagordning upptaga frågan om konventionens revision eller modifierande.

§ 14.

De franska och engelska texterna till denna konvention skola båda äga vitsord.